

KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 26.2.2020 r.
COM(2020) 70 final

ANNEX

ZAŁĄCZNIK

do

**wniosku dotyczącego
DECYZJI RADY**

w sprawie wytycznych dotyczących polityki zatrudnienia państw członkowskich

ZAŁĄCZNIK

Wytyczna 5: Zwiększanie popytu na pracę

Państwa członkowskie powinny aktywnie promować zrównoważoną społeczną gospodarkę rynkową oraz ułatwiać i wspierać inwestycje prowadzące do tworzenia wysokiej jakości miejsc pracy. W tym celu powinny eliminować przeszkody, na które napotykają przedsiębiorstwa przy zatrudnianiu pracowników, promować odpowiedzialną przedsiębiorczość i rzeczywiste samozatrudnienie, a zwłaszcza wspierać tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw, w tym poprzez dostęp do finansowania. Państwa członkowskie powinny aktywnie promować rozwój gospodarki społecznej, sprzyjać innowacjom społecznym i wspierać przedsiębiorstwa społeczne oraz zachęcać do tych innowacyjnych form zatrudnienia, dzięki którym powstają miejsca pracy i korzyści społeczne na szczeblu lokalnym.

Należy przenieść obciążenia podatkowe z pracy na inne źródła opodatkowania, które mają bardziej korzystny wpływ na zatrudnienie i wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu. Należy przy tym, zgodnie z celami klimatycznymi i środowiskowymi, uwzględnić efekt redystrybucyjny systemu podatkowego i jednocześnie zadbać o ochronę przychodów na potrzeby odpowiedniej ochrony socjalnej i wydatków zorientowanych na pobudzanie wzrostu.

Państwa członkowskie, które wprowadziły krajowe mechanizmy ustalania ustawowych wynagrodzeń minimalnych, powinny zapewnić skuteczne zaangażowanie partnerów społecznych w sposób przejrzysty i przewidywalny, umożliwiające dostosowanie wynagrodzeń w reakcji na zmiany wydajności i zapewniające sprawiedliwe wynagrodzenia pozwalające na godny poziom życia, zwracając szczególną uwagę na grupy o niższych i średnich dochodach w celu osiągnięcia pozytywnej konwergencji. Mechanizmy te powinny uwzględniać wyniki gospodarcze w różnych regionach i sektorach. Z myślą o ustalaniu płac państwa członkowskie powinny wspierać dialog społeczny i rokowania zbiorowe. Państwa członkowskie i partnerzy społeczni powinni, z poszanowaniem praktyk krajowych, zapewnić wszystkim pracownikom odpowiednie i sprawiedliwe wynagrodzenie w drodze układów zbiorowych lub odpowiednie ustawowe płace minimalne, uwzględniając ich wpływ na konkurencyjność, tworzenie miejsc pracy i ubóstwo pracujących.

Wytyczna 6: Zwiększanie podaży pracy i poprawa dostępu do zatrudnienia, umiejętności i kompetencji

W kontekście zmian technologicznych i środowiskowych oraz zmian demograficznych państwa członkowskie powinny promować zrównoważony rozwój, wydajność, szanse na zatrudnienie i kapitał ludzki, wspierając odpowiednią wiedzę, umiejętności i kompetencje w ciągu całego życia, reagując na obecne i przyszłe potrzeby rynku pracy. Państwa członkowskie powinny również dostosować swoje systemy kształcenia i szkolenia i podejmować odpowiednie inwestycje w tym sektorze w celu zapewnienia wysokiej jakości edukacji włączającej, obejmującej kształcenie i szkolenie zawodowe. Powinny współpracować z partnerami społecznymi, organizatorami kształcenia i szkolenia, przedsiębiorstwami oraz pozostałymi zainteresowanymi stronami, aby zaradzić strukturalnym słabościom systemów kształcenia i szkolenia oraz poprawić ich jakość i dopasowanie do potrzeb rynku pracy, również w celu umożliwienia ekologicznej transformacji. Szczególną uwagę należy zwrócić na wyzwania związane

z zawodem nauczyciela. Systemy kształcenia i szkolenia powinny wyposażać wszystkich uczących się w kluczowe kompetencje, w tym umiejętności podstawowe i cyfrowe, a także umiejętności przekrojowe, które powinny stać się podstawą zdolności przystosowania się w późniejszym okresie życia. Państwa członkowskie powinny dążyć do zapewnienia transferu uprawnień do szkoleń w przypadku zmian w karierze zawodowej, w tym, w stosownych przypadkach, poprzez indywidualne konta edukacyjne. Powinny one umożliwiać każdemu przewidywanie i lepsze dostosowanie się do potrzeb rynku pracy, w szczególności poprzez ciągle przekwalifikowywanie się i podnoszenie umiejętności, z myślą o wspieraniu sprawiedliwej i zrównoważonej transformacji dla wszystkich, poprawy wyników społecznych, eliminowaniu niedoborów na rynku pracy i poprawie ogólnej odporności gospodarki na wstrząsy.

Państwa członkowskie powinny wspierać równe szanse dla wszystkich, rozwiązując problem nierówności w systemach kształcenia i szkolenia i zapewniając dostęp do dobrej jakościowo wczesnej edukacji. Powinny one przyczyniać się do podnoszenia ogólnego poziomu wykształcenia, zmniejszania liczby młodych ludzi wcześniej kończących naukę, zwiększania dostępu do szkolnictwa wyższego i podnoszenia odsetka osób kończących studia oraz zwiększania uczestnictwa dorosłych w ustawicznym uczeniu się, w szczególności wśród osób uczących się pochodzących ze środowisk w niekorzystnej sytuacji i posiadających najniższe kwalifikacje. Biorąc pod uwagę nowe wyzwania związane z transformacją społeczeństw: cyfrową, ekologiczną i demograficzną, państwa członkowskie powinny upowszechniać uczenie się oparte na pracy w ramach systemów kształcenia i szkolenia zawodowego (w tym poprzez skuteczne przygotowanie zawodowe wysokiej jakości) oraz zwiększyć liczbę absolwentów w dziedzinie nauk ścisłych, technologii, inżynierii i matematyki (STEM), zarówno na etapie średniego poziomu kształcenia i szkolenia zawodowego, jak i szkolnictwa wyższego. Ponadto państwa członkowskie powinny w większym stopniu dostosować szkolnictwo wyższe i badania naukowe do potrzeb rynku pracy, poprawić monitorowanie i prognozowanie zapotrzebowania na umiejętności, zwiększyć widoczność i porównywalność umiejętności, w tym nabytych za granicą, oraz poprawić możliwości uznawania i walidacji umiejętności i kompetencji nabytych poza systemem formalnego kształcenia i szkolenia. Państwa członkowskie powinny zwiększyć ofertę elastycznych formuł ustawicznego kształcenia i szkolenia zawodowego, ulepszyć ją oraz doprowadzić do jej szerszego wykorzystywania. Państwa członkowskie powinny również wspierać osoby dorosłe o niskich umiejętnościach zawodowych w utrzymywaniu ich szans na zatrudnienie oraz w rozwijaniu tych szans w perspektywie długofalowej, zwiększając dostęp do wysokiej jakości możliwości uczenia się oraz zachęcając do korzystania z nich, poprzez realizację ścieżek poprawy umiejętności obejmujących ocenę umiejętności, ofertę kształcenia i szkolenia odpowiadającą możliwościom na rynku pracy oraz walidację i uznawanie nabytych umiejętności.

Państwa członkowskie powinny zapewnić osobom bezrobotnym i biernym zawodowo skuteczną, terminową, skoordynowaną i dostosowaną do potrzeb pomoc, wspierając ich w poszukiwaniu pracy, szkoleń, przekwalifikowywaniu i gwarantując dostęp do innych usług pomocniczych. Należy dążyć do jak najwcześniejszego opracowywania kompleksowych strategii uwzględniających pogłębioną ocenę indywidualną, mających na celu zapobieganie bezrobociu długotrwałemu i strukturalnemu oraz jego znaczne ograniczenie. Należy nadal zajmować się bezrobociem osób młodych i problemem

młodzieży niekształcącej się, niepracującej ani nie szkolącej się; w tym celu należy zapobiegać wczesnemu kończeniu nauki oraz strukturalnie udoskonalić przechodzenie od kształcenia do zatrudnienia, w tym poprzez pełne wdrożenie gwarancji dla młodzieży⁽¹⁾.

Państwa członkowskie powinny dążyć do usunięcia przeszkód i czynników zniechęcających do uczestnictwa w rynku pracy oraz zapewniać zachęty do uczestnictwa w nim, zwłaszcza w odniesieniu do osób o niskich dochodach oraz innych żywicieli rodziny oraz osób najbardziej oddalonych od rynku pracy. Państwa członkowskie powinny wspierać dostosowywanie środowiska pracy do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, w tym poprzez ukierunkowaną pomoc finansową i usługi umożliwiające takim osobom uczestnictwo w rynku pracy i w życiu społeczeństwa.

Państwa członkowskie powinny zapewnić równość płci i większe uczestnictwo kobiet w rynku pracy, w tym poprzez zapewnienie równych szans i równych możliwości rozwoju kariery oraz wyeliminowanie przeszkód na drodze do zajmowania stanowisk przywódczych na wszystkich szczeblach decyzyjnych w życiu politycznym. Należy zająć się kwestią zróżnicowania wynagrodzenia ze względu na płeć oraz zapewnić równe wynagrodzenie za taką samą pracę lub pracę o takiej samej wartości oraz przejrzystość wynagrodzeń. Należy promować godzenie życia zawodowego z rodzinnym i osobistym zarówno wśród kobiet, jak i mężczyzn, szczególnie poprzez zapewnienie dostępu do przystępnych cenowo usług opieki długoterminowej i wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem. Państwa członkowskie powinny zapewnić rodzicom oraz innym osobom pełniącym obowiązki opiekunów dostęp do odpowiednich urlopów ze względów rodzinnych oraz do elastycznej organizacji pracy, tak by umożliwić im godzenie życia zawodowego z rodzinnym i osobistym, oraz powinny promować wyważone wykorzystanie tych rozwiązań przez kobiety i mężczyzn.

Wytyczna 7: Poprawa funkcjonowania rynków pracy oraz skuteczności dialogu społecznego

Aby wykorzystać dynamiczną i wydajną siłę roboczą oraz nowe modele pracy i nowe modele biznesowe, państwa członkowskie powinny współpracować z partnerami społecznymi w kwestiach sprawiedliwych, przejrzystych i przewidywalnych warunków pracy, zapewniając równowagę między prawami a obowiązkami. Powinny zmniejszyć segmentację na rynkach pracy oraz zapobiegać jej, zwalczać pracę nierejestrowaną i wspierać przechodzenie do zatrudnienia na czas nieokreślony. Przepisy dotyczące ochrony zatrudnienia, prawo pracy i instytucje powinny zapewniać zarówno warunki sprzyjające zatrudnieniu, jak i konieczną elastyczność dla pracodawców, aby mogli oni sprawnie dostosowywać się do zmian gospodarczych, przy jednoczesnym zachowaniu odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa oraz zdrowego, bezpiecznego i dobrze dostosowanego środowiska pracy dla pracowników, przy zapewnieniu ochrony praw pracowniczych i ochrony socjalnej. Należy zapobiegać powstawaniu stosunków pracy prowadzących do niepewnych warunków pracy, w tym w przypadku osób pracujących za pośrednictwem platform internetowych, i należy zwalczać nadużywanie nietypowych umów o pracę. Osobom, które zostały zwolnione w sposób niesprawiedliwy, należy zapewnić dostęp do skutecznego i bezstronnego rozstrzygania sporów oraz prawo do dochodzenia roszczeń, w tym do odpowiedniej rekompensaty.

Celem polityki powinno być zwiększanie i wspieranie uczestnictwa w rynku pracy, lepsze dostosowywanie podaży umiejętności do popytu na nie oraz promowanie

⁽¹⁾ Dz.U. C 120 z 26.4.2013, s. 1.

przemian na rynku pracy. Państwa członkowskie powinny skutecznie aktywizować tych, którzy mogą uczestniczyć w rynku pracy, oraz umożliwiać im to uczestnictwo. Powinny zwiększyć skuteczność aktywnych polityk rynku pracy poprzez lepsze ich ukierunkowanie, zwiększenie ich oddziaływania i zasięgu oraz lepsze powiązanie ich ze wsparciem dochodu osób bezrobotnych, gdy osoby te poszukują zatrudnienia, i w oparciu o ich prawa i obowiązki. Celem państw członkowskich powinno być usprawnienie i zwiększenie skuteczności publicznych służb zatrudnienia, tak by zapewniały one osobom poszukującym pracy terminowe i dostosowane wsparcie, wspieranie popytu na rynku pracy oraz wdrażanie zarządzania opartego na wynikach.

Państwa członkowskie powinny zapewniać osobom bezrobotnym odpowiednie świadczenia wypłacane przez rozsądny okres, odpowiednio do opłacanych przez te osoby składek i zgodnie z krajowymi zasadami kwalifikowalności. Tego rodzaju świadczenia nie powinny zniechęcać do szybkiego powrotu do zatrudnienia, powinny im natomiast towarzyszyć aktywne polityki rynku pracy.

Należy odpowiednio wspierać mobilność osób uczących się i pracowników w celu zwiększenia szans na zatrudnienie, poprawy umiejętności i wykorzystania pełnego potencjału europejskiego rynku pracy, przy jednoczesnym zapewnieniu sprawiedliwych warunków dla wszystkich osób prowadzących działalność transgraniczną oraz wzmocnieniu współpracy administracyjnej między administracjami krajowymi w odniesieniu do pracowników mobilnych. Należy wyeliminować utrudniające mobilność przeszkody w zakresie kształcenia i szkolenia, emerytur zakładowych i indywidualnych oraz uznawania kwalifikacji, a także uprościć proces uznawania kwalifikacji. Państwa członkowskie powinny podjąć działania gwarantujące, aby procedury administracyjne nie utrudniały niepotrzebnie podejmowania aktywnego zatrudnienia przez pracowników z innych państw członkowskich, w tym pracowników transgranicznych. Państwa członkowskie powinny zapobiegać przypadkom nadużywania obowiązujących przepisów i zająć się przyczynami drenażu mózgów z niektórych regionów, wprowadzając odpowiednie środki na rzecz rozwoju regionalnego.

W oparciu o istniejące praktyki krajowe i aby osiągnąć skuteczniejszy dialog społeczny i lepsze efekty społeczno-gospodarcze, państwa członkowskie powinny zapewnić terminowe i rzeczywiste zaangażowanie partnerów społecznych w opracowywanie i realizację reform i polityk w dziedzinie zatrudnienia i kwestii społecznych oraz, w stosownych przypadkach, reform i polityk gospodarczych, również poprzez wspieranie wzmocnienia zdolności partnerów społecznych. Państwa członkowskie powinny wspierać dialog społeczny i rokowania zbiorowe. Należy zachęcać partnerów społecznych do negocjowania i zawierania układów zbiorowych w sprawach, które są dla nich istotne, przy pełnym poszanowaniu ich autonomii i prawa do podejmowania działań zbiorowych.

W stosownych przypadkach i w oparciu o istniejące krajowe praktyki państwa członkowskie powinny uwzględniać doświadczenia w dziedzinie zatrudnienia i kwestii społecznych zebrane przez odpowiednie organizacje społeczeństwa obywatelskiego.

Wytyczna 8: Promowanie równości szans dla wszystkich, wspieranie włączenia społecznego i zwalczanie ubóstwa

Państwa członkowskie powinny promować rynki pracy sprzyjające włączeniu społecznemu, otwarte dla wszystkich. Aby to osiągnąć, powinny wdrażać skuteczne środki mające na celu zwalczanie wszelkich form dyskryminacji oraz promowanie polityki równych szans dla grup niedostatecznie reprezentowanych na rynku pracy, przy

zwróceniu odpowiedniej uwagi na wymiar regionalny i terytorialny. Powinny zapewnić równe traktowanie w dziedzinie zatrudnienia, ochrony socjalnej, zdrowia i opieki długoterminowej, edukacji, a także dostępu do towarów i usług, bez względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub przekonania, niepełnosprawność, wiek czy orientację seksualną.

Państwa członkowskie powinny zmodernizować systemy ochrony socjalnej, zapewniając adekwatną, skuteczną, wydajną i stabilną ochronę socjalną na wszystkich etapach życia człowieka, przyczyniając się do włączenia społecznego i awansu społecznego, zachęcając do uczestnictwa w rynku pracy oraz zapobiegając nierównościom, między innymi poprzez opracowywanie systemów podatkowych i systemów zabezpieczenia społecznego. Skuteczność systemów ochrony socjalnej wzrośnie, jeśli uniwersalne sposoby podejścia uzupełniane będą selektywnymi sposobami podejścia. Modernizacja systemów ochrony socjalnej powinna zwiększyć ich stabilność i adekwatność, podnieść ich jakość oraz ułatwić dostęp do nich.

Państwa członkowskie powinny rozwinąć i zintegrować trzy aspekty aktywnego włączenia: odpowiednie wsparcie dochodu, rynki pracy sprzyjające włączeniu społecznemu oraz dostęp do usług wspierających wysokiej jakości, odpowiadających na indywidualne potrzeby. Systemy ochrony socjalnej powinny zapewniać odpowiedni dochód minimalny każdemu, kto nie dysponuje wystarczającymi zasobami, oraz promować włączenie społeczne poprzez zachęcanie do aktywnego uczestnictwa w rynku pracy i w życiu społecznym, w tym przez ukierunkowane usługi społeczne.

Niezbędnym warunkiem zapewnienia równości szans jest dostępność przystępnych cenowo i cechujących się wysoką jakością usług, takich jak wczesna edukacja i opieka nad dzieckiem, opieka pozaszkolna, kształcenie, szkolenie, mieszkalnictwo, usługi zdrowotne i opieka długoterminowa. Należy zwrócić szczególną uwagę na zwalczanie ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz ubóstwa pracujących oraz ubóstwa wśród dzieci. Państwa członkowskie powinny zapewnić wszystkim, również dzieciom, powszechny dostęp do podstawowych usług. Osobom będącym w potrzebie lub znajdującym się w trudnej sytuacji państwa członkowskie powinny zapewnić dostęp do odpowiedniego mieszkania socjalnego lub pomocy mieszkaniowej. W związku z tym należy uwzględnić szczególne potrzeby, również w zakresie dostępności, osób z niepełnosprawnościami. Należy w szczególności zająć się zjawiskiem bezdomności.

Państwa członkowskie powinny zapewnić szybki dostęp do przystępnych cenowo i cechujących się dobrą jakością usług profilaktycznej i leczniczej opieki zdrowotnej i opieki długoterminowej, jednocześnie zapewniając ich stabilność w perspektywie długoterminowej.

W kontekście wydłużenia życia ludzkiego i zmian demograficznych państwa członkowskie powinny zapewnić adekwatność i stabilność systemów emerytalnych dla zatrudnionych i samozatrudnionych, zapewniając kobietom i mężczyznom równe szanse w nabywaniu praw emerytalnych, w tym poprzez dodatkowe programy emerytalne, które gwarantują odpowiednie przychody. Reformy systemów emerytalnych powinny być wspierane działaniami na rzecz wydłużania aktywności zawodowej, takimi jak podnoszenie rzeczywistego wieku przejścia na emeryturę, i wpisywać się w strategię aktywnego starzenia się. Państwa członkowskie powinny nawiązać konstruktywny dialog z partnerami społecznymi i innymi odpowiednimi zainteresowanymi stronami oraz umożliwić odpowiednie stopniowe wprowadzanie reform.